

KIYAO Heart Book

MTIMA WA MUNDU

COPYRIGHT

ISBN 978 - 1 - 920322 - 34 - 2

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(A Gospel Literature Mission financed by donations)

(Reg. No. 1961/001798/08)

CHIOO CHA MUNTIMA KWA YINDU YA ROHO

(Alandanisye kwa Picha likumi)

Achi chitabu chi chitandiliche kwandichikwa M-chilambo cha kufaransa chaka 1732. Pachaoneche kuti chanbone, chaka 1929, Anchungaji J.R. Gschwend kwa ligongo lya kusaka kutandilisisya masengo ga kwenesya lilove lya Minungu kwa makabila gose. Ni jatafsinwe ni kwaandikwa nakala sya makabila kupunda 250 ga pachilanbo pano, nkati mamlaka ga All Nations Gospel Publishers. Aji mamlaka aji jikwenesya ujunbe au mu ilanbo 127 nipaka lelo jino. Vaandu va makabila gose gose ni vadini jose jose akulongoleswa ni achi chitabu chi nkqati kupoohela mtima wa ki-Muungu kwa vaandu. Kama yatite pa kusala Nabii che Ezekiel 36:26-28.

MTIMA WA MUNDU

MWE MWANA JWAKA MNUNGU AU MWANA JWA SHETANI?

(1 Yohana 3:4-10)

Kwa unkusyomanga:—Achi chitabu chi nga cha sambano. Chatandichile kuandichukwa kwa mara ja ndenda mchilambo ja kufaransa karibu yaka 200 ipite. Achi chita bu chi chitumiwe kama chioa cha mtima atamuno achalume na achakongwe kuva nkutumia ni kulilola hali jao ja mtima namna Mnungu pakuuona. Vajinji aiweni mutima jao ja sambani, ni kwa yeleyo asilechile sambani syao ni kupochela mitima jasambano ni mtima wa sambano nkati achi chitabu chi.

DOWNLOAD BOOKLETS: www.angp-hb.co.za

ORDER FREE LITERATURE: info@angp.co.za

page 1 of 17 pages

Punkusyoma achi chitaku chi chonde mkumbuchile kuti ni chioo cha mtima chinkukombola kuchisyoma ni kulilola. Kama mmwe ni jumope jwangali bado kuamini au mmwe ni nkristo jwakuujila panyuma, ntijione hali jenu kama Mnungu pakuti pakuiona. Mnungu jwangali lusagu. Akulola mtima wa mundu tu, bila kuuosya ngope au rangi ja lipende. Shetani ni atati wa unami wose, jwaukulungwa jwa chipi soni Mnungu wa pachilambo paa. Akuligalausya ave mpela malaika jwa kulanguka. Nambo kwa kweli jwelejo nganava malaika kama vandu vajinji yakuti pakuninganisya. Vandu vanti jele namua jo kwachima ni syele picha syo sikunlyosa shetani chaali. Kama chivaléndaga mava ga chikala, nombe aga movaga apali mulume wa unami (kulambusya) vakutenda maseng kwa kunyenga ni kuligalausya ave rufano wa mitume ya ambuje Akristo. Apa ngawa pakusimosya kwani hata shetani jusyene akuliga lausya ni kuva malinga malaika jwa kulanguka. (2 Akorintho 11:13-14). Shetani akusiva meso ga vandu ni nganisyo, ili wauauone usacho wa Ambuje Mnungu, wala utukufu ni enzi ja Ambuje Mnungu na soni anamwone Jwakwajokola, Yesu Kristo. (2 Akorintho 4:4). Vandu vasivilwe meso ni mnungu wa achi chilambo chi ngakumanyilila kutii akuutichila kwa mnope kusochelela kwaula kujehanamu ja moto. Mmbujo mwa Ambuje Mnungu asyu chile masoka wakutawaliwa ni mnungu wa achi chilambo chi. (Waefeso 2:2). Kwa lelyi ligongo lyo mwana jwa Mnungu awoneche kuti asitemanganye masengo ga shetani (1 Yohana 3:8). Payeleyo mjaule kwa Ambuje Mnungu. Munkane shetani, nombe tamwutuche. Mwakosibishe ambuje Mnungu nombe nao ntakaribishe (Yakobo 4:7-8).

Putinsyome achi chitabu chi ni kusilola picha sili mkati mwakwe tinkombole kuulola mtima wenu ni kuulingulila ili muuone chiuli hali jakwe. Mwaonaga kuti mtima wenu kuva wangalimate na ni wa sambu, nnasise wala kukana, nambo nridhiche ni kusaka kusiungama sambu syenu. Twasalaga kuti nganitukola sambu tukuli lambusya twachiusyene, wala ukweli ngapagwa nkati mwetu, nambo twasiungamaga sambu syetu velevo ni wa kuaminika ni vana haki tatutosesyene sambu syetu syose ni kutugosya ungalimate wose. Twasalaga kuti nganitukola sambu tukwalenda velevo kuva wa unami wala Lilove Lyao nganilipagwa nchilu mwetu. (1 Yohana 1:8-10).

Kwa yeleyo mlitimaliche pasi ja nkono wa Ambuje Mnungu il anechelesye sambu syenu ni kumgosya ni miasi ja Yesu Kristo ja thamani jekulungwa. Uli, mmwe nkutawaliwa na Ambuje Mnungu au ni a shetani? Mmwe kapolo jwa Sambu au nkwakuya ambuje Mnungu? Avaga sambu sikutawala maisha genu nnakane nambo mwalilile ambuje Mnungu, tamtendele uchenene nkati Yesu Kristo uvaaiche pachilambo kukwajokola va sambu, kwatenda vangalola alole, atutyosye pa chipi, ni chipi chityoche pameso petu. Vaiche ili atuvicha pauchenene pa mlangalo wake wakusimosya. Yesu vaiche kutuvika uchenene kutyoka mmachili ga sambu na ga shetani. Mkati Yesu atujokokwele kutyoka nsambu syetu. Uli ntakwima pameso pa ambuje Mnungu vakuona ni kusimanya siri syenu syose, itendo yenu isiswile ni kila ngumbuchi lo jenu? Ngankombola kulisisa, wala kusisa itendo yenu kutyoka pameso paka Mnungu. Vatasile liwiwi mahali pake auapikane? Vatesile liso analole? (Zaburi 94:9). Pakuti meso gakwe gali mwitala lya jwalijose, ni kulolechesya mwakupita mwise. Pangali pakupilila au chipi pe, pakukombola kulisisa vakutenda yangahinate (Ayubu 34:21-22). Pakuva neso ga Ambuje Mnungu gakuolola pose pose pachilambo pa kulosya kuti Jwalakweni jo ali ni machili kwa vandu vakwe vakumkulu pilila. (2 Mambo ya Nyakati 16:9; Yohana 2:24).

Mbaya uvalechelesiwe sambu ni kusimichikwa makosa gakwe. Mbaya Ambuje jangananamalanjila ulamwa jwele jwali mumtima wakwe jwagali ulamba (Zaburi 32:1-5 na Zaburi 51). Mpaka lelajino Ambuje Yesu aninkuvilanga: “Njisangane kumangwansu anyamwe wose mkusaukanga ni kutopwa ni nisigo, noneji tinampumusyanje.” (Mathayo 11:28-30).

1. PICHA JA NDANDA

Aji Picha aji jikulosya mtima wa mundu jwakamwe kujokoka. Aju mundu aju ni jwanume au jwamkongwe jwa apa pachilambo jwatawaliwe ni mambo ga apa paduniani apa. Aji picha aji ni chioo cha kweli cha mtima wakwe yakuti ambuje Mnungu pakumwona. Meso gakwe yatite pakuswejela ni kunyanya, gakuolosya ukolelwi wakwe. (Mithali 23:29-32). Ni nduni jwakugumila? Ni nduni jwali ni meso gakusejela? Ni velevo vakutama mnope kumvinyo, wakwaula kusosa divai jiwanganyiche. Mlole muinyo weswejela, punkuutaga, bilauri jikwigala rangi jakwe, pijikutuluka polepole. Pankumalichisya kwakwe ukuluma mpela lijoka, kusoma kwake mpela lipili. Meso genu tigone mambo gachilendo ni mtima wenu tutyosye mambo gangalimate.

Pasi pa mtwe wa picha nkuona mtima wa mundu. Mtima wa aju mundu ju usugulikwe ni ijama yejinji mbalimbali ikulosya sambu mbalimbali sili nkati mtima wa mundu. Mtima ni mafamo ga sambu syetu. Mnungu atite: Mtima ukuva wa kulambusya kuliko yindu yose; wana ugonjwa wa kuulaga. Nduni utakambole kuumanya? (Yeremia 17:9). Yesu msyene atite kuva: Pakuva mkati mwa mitima ya vandu yikutyochela nganisyo syangalumbana, kulavalava, wiyi, kuonasika, tamaa yangalimate, umani, ulambusyo wiu, chibuli ni upumbavu. Aga gosepe gali gangalimate yakutyochela mkati mtima, gose go gakumtaga mundu usakwa. (Marko 7:21-23).

1. TAUSI

Chiumbe cha ndanda ni tausi. Aka ni kajuni kambone, kana manyunya ga kusimosika rangi jakwe. Apa alandanisye ni sambu sya chibuli. Ndondwa ja kundavi, kerubi jakutagwa manta, jwakulikwesya, jwamkulungwa jwa malaika ga Mnungu (Isaya 14:9-17; Ezeieli 28:12-17). Kandanda Ibilisi nganava malaika wa chipi. Chibuli chikujilosya mmatala gamajinji. Vaane akulikwesya ligango lya chipanje chao, mpela ila ngombe, ngondolo, nyumba syao nguo syao sya ipanje syejinji, chilambo chakutyochela, kabila lya kuvecheta, ngope syao, au yiilu yao. Vaane akulikwesya ligongo lya machili gao gakwete ni itendo yao ya pachilambo pano.

Vane akulinga kulisalalisya ni kuwala, mpela ila kuwala pete, yuma nchunu au mmakouo ni ine ine. Mnungu akwakana va chibuli, nambo akwapa vakulitulusya neema. (1 Petro 5:5). Mnungu akuchimwa ni chibuli ni kulikwesya. (Mithali 8:13). Chibuli chikumlongosya mundu kukonasika ni kukumkuwasika (Mithali 16:18).

2. MBWA

Mbwa jikulosya tamaa ja pachilu ungalumbana ni umalaya (chechee) kila kujikwenda mbwa, jikulitaga usakwa. Vandu vajiji nombe ali mpela mbwa; kila kwakwenda akutanda kwalambusyanga vandu ni kwanochesya vaandu vaane, achakongwe na achalume vajinji. Umalaya (chechee) ukupunda kwa mnope asi siku sya kumbesi si. Achachanda vajinji nombe achalume na achakongwe vatemenje pampepe (kulombana), ngakukombola kulisisa. Nombe vajane vajiji akutama mchilambo mwa umalaya. Aga mova gano au umalaya au uli palipose na tukujitichisya nago malove ga Ambuje Yesu ivatite pa kutabiri kuti "Mova ga kumbesi sitive mpela mova ga kusodoma ni kugomora makabila gamajinji malaya akumilanga "mbwa". Vaandu mpela velevo ngakombola kupochela ufalme wa Ambuje Mnungu pa kuva apo pasa po pana mbwa, asavi, malaya, vakuulaga, vakuabudu inyago, ni vakuusaka unami ni kuupanganya (Ufunuo 22:15). Kwa yeleyo muutuche umalaya. Sambu jili jose jakujitenda binadamu jili pasa pa chilu chakwe, nambo jwele jwakuutenda umalaya akuupanganya nkati chilu chakwa nsyene. Ngankwi imanyilila kuti chilu chenu chili nyumba ja Mnungu yaani chilu chakwe? Mnungu tamjonanje jwele mundu jo pakuti chilu cha Mnungu ni jwesela nli Vanyamwe. (1 Wakorintho 3:16-18; 6:15-20).

3. LIGULUVE

Likulosya sambu sya kukolelwa ni kulya mnope. Liguluve likulya chili chose pangasgula kuti achi chambone au achi chakusakala. Pakuti vandu vajinji akulya nyama sya ibudu. Anyao akulyanga mapanya ni ngwime ivatite ambuje Mnungu tunalye (Matendo 15:20; Isaya 66:17) kwa yeleyo nkutendela usakwa yilu yao yili nyumba ja Mnungu, kwa kutauna ni kukwemba sona. Aga mambo

aga ni gakutaga sumu miasi jao nkwalongosya nkati kusyovelela sambi. Ashetani ni akwatawala nkati tamaa ja kuuta. Ni kwa machili za ambuje Mnungu jikape, kwa achalume na nehakongwe valivose akukombola kuvikwa pauchinene kutyochela mkati kusyovelela aji tabia aji. Vandu vajinji, achachanda ni vachekulu, akuganisa kuti ngava chindu kukolelwa nkologo ni mvinyo. Nambo jwakukolelwa jwalijosa ngakomboleka kuurithi upoche wa-ka - Mnungu. Nkologo ngava chakulya, nambo ni chikolelwi cha kuwa chikuchenjensha ni galausya nia. Vela vakung'wa nkologo akuva Vangali lunda, akutenda umalaya ni Kuulagana. Akananj'weje ngakombola kutenda yeleyo. Mvinyo ukutgosya mgwelogwelo, nkologo ukwikanao umani, jwakupanganya kuleva kwa ayi yindu yi jwangwali heshima (Mithali 20:1). Katema ka sheria ji che Musa jwalijose juvakwete mwanache jwa Sambu soni jwa kukolelwa, jwele jwaliji jwa kuputikwa ni maganga awe. (Kumbukumbu la Torati 21:19-21). Velevo Vakukolosya nkologo uli wose ni vasambi nti vakusumisya ni kung'wa wele mkolego kwa ligongo lilove Iya Mnungu likusala kuti: "Lipamba akole vele vali hodori va kung'wa nkologo wa machili, achalume va machili kuwanganya mikologo (Isaya 5:22). "Lipamba lyao vele vakwapa ajakwe nkologo, mmwe umkufaga mtela ni kumkololesya." (Habakuki 2:15). "Vana na mbusya, pakuti malaya, achalume vakwatenda achalume ajao kuva achakongwe, vakuabudu inyago, vakwiva. Vakututkana, vakwasumula yindu achinjao, wa vakukolelwa, ngapagwa ntajinjile mu upoche wa Mnungu." (1 Korintho 6:9-10).

Kwa yeleyo itendo ya pachilu ikuoneka. Nasyo ni ayi umalaga usakwa, wiu, uchimwa, kulambusya, kukolelwa, kulya kwa mnope, ni gane gakulingana na agano. Vele vakupanganya yeleyo itendo yo ngaurithi ukulu wa Mnungu (Wagalatia 5:19-21). Soni mnakolelwe mvinya (Litembo) pa kuva tijonasiche nao, nambo amgumbasye mtima weswela (Waefeso 5:18).

Ambuje Yesu akwalalichanga vose vali ni njota, akuti: Mundu jankolaga njota, aiche kumangwangu kwang'we mesi ga umi pangali lilipilo (Yohana 7:37-38). Kwa chichi kutyosya mbiya kwa ligongo Iya chindu cha ngava chakulya? Ni chikulupi chenu kwa chindu changajikutisya? (Isaya 55:1-2).

4. NGONG'O

Adu chijama achi chikwenda mbolebole, jilandanisywe ni sambu ja ulesi, kukava ni usavi, vele vali valesi, akugwa mmalingilo gamajinji ga namnu yejinji. Akusaka kwiva kuliko kupanganya masengo. Achi chitende cha kwiva, chikwapanganya mpaka atende chitendo cha kuulaga ili ajive. Ulesi wa ntima ukutukanya tunavende Ambuje Mnungu, tunasyome Biblia soni tunajaula kukanisani. Au ulesiu ukutukanya tunalingulile kwa nkati lilove Iya Mnungu likwete umi wangamala. Kukavila hi kuchelewa ni mkwiva jwa wakati. Soni nkulongosya kunojasa. Mnungu pakuvecheta nimwe ili mumpe mtima wenu lelo, Shetani ni pakwika amiukuutuka ni kunsalila nkave mpaka malavi au lisiku line. Nambo lyele lisiku line Iyo nlimanyi kuva ntiyiche? Pele tinchelewe lisikukwa lisiku, chaka mpaka chaka ni mara chiwo nikuichiga ghafula, ni ntimwe pangamanyilila Mnungu, pangali mnyokolo na pangali ambuje Kristo. Kwa yeleyo Mnungu akuti: Lelo mwapikanaga lilove Iyakwe, mnaitende mitima jenu kuva jakutopa. (Waebrania 3:7,8).

C hikalakasa cha mgongo wa ngong'o katema kajinji libutumiwa na aganga vya chienyeji, nombe chele alandanisye ni sambu sya kwaamini aganga vya chienyeji ni kuutenda usavi, badala ja kwaamini ambuje Mnungu vali vajumi. Katema pakulwala ni katema ga mateso, vandu akwamini inyago, maganga, mitelo ja mwikonde ni yindu yine vyangali ni umi visachikwe na amganga vya chienyeji badala ja kwavilaga ambiye Mnungu. Nkusachikwa kwaamini vamumbile na Vanjokwele. Mnungu awamulile vana vya Israeli kuti: "Munamlecha jwankongwe msavi pangamulaga." (Kutyoka 22:18). Anaoneche kumagwenu mundu jwa kulola isango, wala jwa kulola mande au kusala yangakomboleka kutendekwa. Pakuti mundu jwakutenda aga ni uchimwa kwa Ambuje. (Kumbukumbu Iya Torabi 18:10-12). Mnajaulile vali ni majini wala vasavi; mnasosanje antajanje usakwa wao; Nne ni Mnungu jwenu (Yindu ya Amalawi 19:31). Jwalijose jutavajaulile va majini na asavi agone nao, tingalambasye ngope jangu kumangwake soni tinaviche pambali na achinjakwe. Mlijosyanje mve Atakatifu pakuti Nne ni Mnungu jwenu. (Yindu ya Amalawi 20:6-7). Ambuje Yesu Kristo ni vakulujokola. Velevo akutulechelesya yangalimate yetu yose ni kutuposya kulwala kwetu kose (Zaburi 103:1-3).

Avaga apali mundu jumo jwakulwala kati jenu vanyamwe avilanje achakulungwa wa likanisa (ngava adaktari) nombe amendele ni kwele kuvenda kwa imani kuta ponesye kulwala kwakwe. Ambuje Mnungu tivajimusye. Avaga atesile sambu, tivalechelesye. Mmungamiane sambu syenu anyamwe mwachi nsyenepe ni kuvendelana mpata kujokolwa (Yakobo 5:14-16). Punksusyoma achi chitabu chenondi, mkunbuchile kuti Mnungu akuve cheta ni mwe ni kumsalila nleche sambu syenu ni

kutyosya umi wenu wose kumangwakwe. Nambo mtima wenu uli mpela mtima wa ngong'o ukunsalila chipasi pasi kuti "Nnachelenje mnope nalityosye lelo, nkukombola kulenda yeleyo malavi, au chijima jikwika au mwakani. Mpilikane lilove Lya Mnungu kwanza kuliko kupilikanila lilove lya asher tani lya kulambusya. Ni mkatendeje yeleyo timve mpela ngong'o mtima wenu kuva wa kulimba litite pakulimba likalakasa lyakwe lya kumgongo.

5. CHISUVI

Achi chijama achi, chana ukali muope wa kumwasya miasi: Jilandanisisywe ni mbwinya ni kuchimwa kuli mumtima mwa mundu. Mundu jwalijose jwaketawaliwa ni mbwinya ni ali ni mtima wa kuchimwa, akukombola kutenda au kulongoswa kutenda ilendo yangailmate, kulaani, kulukana au kuulaga.

Katema kamajinji ikuonekana kuti mundu akolelwaga mkologo, akung'wa mtima wa ibilisi, ngakulikombola kujitawala jwansyene. Wakolelwaga ukutyosya hali ja kogopa ni pukupatikana hali ja machili ga kutenda gangali mate au kutenda itendo iyasisile muntima mwao. "Mvinyo wao ulandene ni ukali wa lijoka." (Kumbukumbu ya Torati 32:33). Chisasi chambone kwa mtima uli ni sambu, nambo Mnungu msyene akutyosya au kulipa chisasi. Ambuje Yesu Vatite: "Mwasache vose vakumchimanga." Ambuje Mnungu vatite kuti tasilechelesye sambu syelu avaga tutalechelesye vatukosele.

6. LIJOKA

Chikala acho achi chiumbe chi chaliji chambone soma; chalambwisyenje anya Adamu na Hawa puvaliji m-bustani jja Edeni aharibu kuva kwao pamo ni Mnungu. Adamu na Hawa valiji jwamnume ni jwa mkongwe vandanda pachilambo pano. Vatemi kwa uchinene ni furaha. Shetani ni kwiinjila chikati ali mfano wa lijoka ni kutemanganya upoche uwuliji kati ja Ambuje Mnungu ni Adamu na Hawa. Afaulu. Awu wiu u wa kuulaga uli mumtima mwenu soni ukutawala maisha genu soni ukujima furalea katema vandu vane pakufurali ni kutama yambone. Ni Akristo wakumpanganyisya Mnungu masengo, ikwabidi kuligosa unasimane wele mtima wa wiu wa Shetani — hata Mnungu antumiaga ni kumbariki mundu jwine kuliko mnuwe mwasyene. Wiu ukuutaga mtima wenu nganisyo syejinji sya kwaloga vaane, ni kutemanganya furaha jao ni kwaulaga vele nkwaonela wiu ni liso. Wiu uli mkati mnyumba ja jwamnume ni jwamkongwe ukukombola kuharibu nyumba jao ni maisha gao. Ukali wa wiu uli mpela ahera (Wimbo ulio bora 8:6).

7. LYOLA

Lyola likutama pasi ni mmesi. Aju analandisye ni sambu ja chilema au sambu sya kusaka mbiya ni ipato, yeleyo yili litepo lya ungalimate wose (1 Timotheo 6:10). Mundu jwali ni chilema ngasaka kumgavila jwine chechila chali nacho au kwapa maskiri kamandi jakwete ja mali jakwe. Talinje kwa ili yose, kwa haki au kwa kulambusya, kukusanya mali ga pachilambo pa gaheri biche, kuligwa ni litendeu, kukamulwa ukutu ni kwivikwa na vakwiva. Ambuje Yesu akutusalila tulivichile chipany'e kumnungu kwangana pagwa wakwiva wakubomola mkwiva. Pakuti chipanje chenu pachili ni pele puli mtima wenu. (Mathayo 6:19-21). Akani na jamaa jao vaulejwe ligongo lya kusaka dhahabu, mbiya ni iwalo sya beisya sikulungwa. Pelepo, ni kwigala chechila chilaanichiwe (Yoshua 7). A Yuda Iskariote, valiji anafunzi va Yesu, awile ligongo (ya kusangwa mnope mbiya kuliko uvatiji pakwasaka Ambuje Yesu. (Mathayo 27:3-5).

8. SHETANI

Aju ni nangolo jwa unami wosu ni vele wose wakulambusyang. Jwele ni mchungwa wa yeleyo ijama yo yose na ni akutawala mitima jao. Ambuje Yesu atite: "Auyamwe ni va atati jwenu Ibilisi ni tamaa sya atati jwenu ni syele sikumsisaka kusipanganya. Jwelejo valiji jwakuulaga tangu chikala, wala nganakola Lya kweli mmkati mwakwe. Pakuvecheta gannami akuvecheta gali gakwe nsyene ligongo jwele ni jwaunami na ni jwa – ntati jwa unami. (Yohana 8:44).

9. NDONDWA

Ndondwa alinganisye ni niya jali najo mundu. Apa niya jili jepiliu ni kusakala kwa ligongo lya sambu sya kusyovelela ungalimate. Ngaji kukombola kupanganya masengo gakwe yambone (1 Timotheo 4:2).

10. LISO

Liso lyaka Mnungu lili palipose likulela chilichose chikutendekwa mumtima mwa mundu. Ngapagwa lilove likusiswa pameso lya Mnungu. Kwa yeleyo Mnungu akugamanya na kugalola nganisyo syose sisilwe ni niya ja mtima. Kama mkutenda itendo yenu yakusakala pachipi, munsitu, au palipose, Mnungu akuona.

11. MALAIKA

Malaika akulinganisywa ni lilove lya Mnungu. Mnungu akuvecheta ni jwa sambu jwalambwisywe ni kumsalila aleche sambu na apitikusye mtima wakwe na mlanguko wa Mnungu ujinji le mumtima mwake. Mnungu akwecheta nimwe nkusyoma achi chitabu chi.

12. NGUNDA

Achi ni chijuni chakulanjikwa soni ngali chili chose chibaya chakupanganya. Alandanisiswe ni mtima weswela, mtima wa kweli ukuhakikisha sambu, haki ni hukumu. Amu Mupicha amu Mtima weswela uli pasa ja mtima. Ngaukukombola kutama sehemu jikutawala sambu.

13. MALIMI GAMANONDI GA MOTO

Aga malimi gamanondi ga, alandanisye ni mundu jwa sambu namuna ambuje Mnungu yakuti pakunsaka. Mnungu ngakusaka kuwa kwa mundu jwali ni sambu nambo akusaka apitikuche ni kusigala ni umi soni. Yesu aiche kukwajokola va sambu Putive ni furacha jejinji kwele kumnungu kwa ligongo jwa sambu jumo jwapitikwiche. Mnungu akusaka kuujosya mtima wenu kwa miasi ja mwanagwao jwa jika, a Yesu Kristo. Usacho wa Mnungu akusaka mjinjile mmoto usisime, uwile. Yesu akwima pa mlango wa mtima wenu akuhodisha. Mwamugulilaga tajinjile ni kuujosya mtima wenu ni kuuvika uchinene.

2. PICHA JA VILI

Aji picha aji jikulosya mundu jwakitanda kupitikuka ni kwakuya Ambuje Mnungu. Malaika akukamula upanga, yaani lilove lya Mnungu lya umi, lyana machili ni kutema kuliko upanga uli wose ukukata akuno na akunokuno. Lilove lya Mnungu likusoma ni likukombola kugavanisya chilu, (Mundu) soni lyona ukombolo wa kumanyilila nganisyo ni niya ja mtima. (Waebrania 4:12). Lilove lya Mnungu likutukumbusya kuti nshahara wa sambu ni chiwo. Mundu avichilwe awe kana kamo na baada ja kuwa ni hukumu (Waebrania 9:27).

Ni mu-nkono wa vili, malaika akamwile chikalakasa cha mtwe. Apa akumkumbusya jwali ni sambu kuti uwe wose ikubidi tuwe. Ngasulu hata tukuisaka yilu yeluni kutakula nguo ni kulya yambone, nambo tiwe ni kuola. Mbisu isile yilu katema mtima putuoneche mmbuju mwa chitengu cha hukumu cha ambuje Mnungu. Jwa sambu akutanda kupikana Lilove lya Mnungu Likujamuka ni kuugula mtima wakwe kwa usacho wa Mnungu.

Mtima weswela ukutanda kulanguka mkati mwa mtima wa mundu jwa chipi. Mlanguko wa Mnungu ukwiujila ni kutanda kulivinga chipi chose.

Panlanguko, chipi chikuutuka. Usacho wambone wa Mnungu ujimwisye mtima wa masisi. Sambu ilandanisye ni ijamaa mbalubali iutwiche. Mmwe uali ni sambu, mwakubali ambuje Yesu vali

mlanguko wa pachilambo ajinjile muutima mwenu. Amalaga kwinjila, chipi pamo ni itendo ya chipi tiityoche muntima wenu. Kama inkuti pakuona amu mpichamu. Yesu akuti; “Nne ni une mlanguko wa pachilambo, jwele jwakunguya ngajaula kuchipi soni.” (Yohana 8:12). Chonde nsache mlanguko. Yesu payinjile mnyumba ja mnungu akula ku-yerusalemu avinjilnsje wose vasumisyaga ng’mba, ngondolo ni ngunda. Amwasisye mbiya sya vevala vabadilishaga mbiya nikuti, “nyumba jangu tijivilanjikwe nyumba ja sala, nambi anyamwe mkujitenda nyumba ja kutendela malonda.” (Matayo 21:12-13). Nyumba ni mtima wenu. Yesu nganaika kutulechelesya sambu syehi tu, nombe aiche kutujokola ni kutuvika panchinene kutyochela mkati machili ga sambu ni utawala wa sambu. Kwa yeleyo, mwana amikaga pauchinene, timme pandine mnopo mnopo. (Yohana 8:36).

3. PICHA JA TATU

Aji picha aji tukuona mtima wa mundu jwa sambu jwapitikwiche isyene. Akupikona ni kuona ukulu ni kutopa kwa sambu syakwe syejiji, pakuva, kwa syele sambu syo, Yesu asulubishwe mchitela. Mtima wa jwali ni sambu ukutemeka punkuulola mtela muli malaika, yaani lilove lya Mnungu ukumwunukulila. Usacho wa Mnungu waoneche nkati Yesu Kristo ukusikitisha mtima wakwe hasa pakukumbuchula kuti Yesu Kristo, mwana jwa ngondolo jwa Mnungu, aiche kusityasya sambu syakwe sili syejiji. Asachile kuwa mchitela badala jakwe. Kweli ambuje Yesu apitikwe mijeledi, vatakwisye muntwe ni miva, vakomelelwe ni misuman mmakono ni mmakongolo, vakwesisye mchitela kwa ligongo lya sambu syetu.

Achi chindu chi ni chindu chitemile mtima wakwe jwele jwali ni sambu jwapitikwiche. Pakulisyoma Lilove lya Mnungu ni kulimanyilila akuliona mchiyoo cha Mnungu akumanyilila chuli mtima wakwe muchipi Lya Sambu. Mtima wakwe ukusomwa ni mtima wa kupitikukakuchimwa mkwatenda alile ligongo lya sambu syakwe ni Mnungu nkwavandichila. Usacho wa Mnungu ni upoche wakwe ukujinjila mumtima mwakwe ujosesywe ni miasi yakwe Yesu Kristo ili sambu syakwe syosye sityoche. Mtondichile kuimanyilila kuwa Mnungu apali karibu ni vele vatemeche mitima nikupondeka, nikwajokola. (Zaburi 34:18).

Akwajopola vapondechwe mitima ni kulamisya ilonda yao. (Zaburi 147:3). Soni Lilove lya Mnungu likuti “Aju mundu ju ni jwele junalonsesye, mundu jwali ni mtima wa kupondeka, jwaketetenela pakupikana Lilove lyangu. (Isaya 66:2). Mtima weswela ni usacho wa Mnungu ukutawala mtima wajosisye. Pakulola Mtela kwa imani, na pukulola miasi ja Yesu, jijitiche kwa ligongo kututyosesa sambu syeli, aja mundu juu akutanda kukumbuchila kuti sambu syakwe selichelesywe. Sambano akuva ni uhakika mumtima mwakwe kuti miasi jakwe Yesu, Mwana jwa Mnungu, jijosisye sambu syakwe syosye. (1 Yohana 1:7). Jwele jwakumwamini Yesu ngasochelela, akuva ni umi wangamalichika (1 Akorintho 6:10,11). Mkati mwa a Yesu twana mjokolo wa miasi jakwe, kulechelesywa kwa sambu, kulingana ni kutupa kwa neema jakwe. (Waefeso 1:7). Sambano jwana mtima wa sambano, ni kutyochela apa ngakusaka yindu ya pachilambo pa, nambo akusisaka yindu ya anbuje Mnungu, vavagumba chisye mtima wakue usacho. Ijama yaani Sambu Syakwe, ili pasa ja mtima wakwe, pachivamuno a shetani asyene ngakusaka kwaula, soni akulola panyuma ni kusaka kwinjila muntima soni. Kwa yeleyo, atusalile tuchesye ni kuvenda, soni twakane a-shetani navo tatuutuche.

4. PICHA JA NCHECHE

Aji picha aji jikulingana ni Mkristo jwapatile upoche ni kujokolewa isyene ni dhabihu ja Bwana Yesu Kristo. Payeleyo ngakulikwesya kwa chindu chili chose ila chitela cha Yesu Kristo, kuti kwa welewo chilambo chisulubislwe, ni velevo kwa pachilambo (Wagalatia 6:14). Akwiimanyilila kuti A – Yesu awile mchitela ili uwe twawaga kwa yindu ya sambu, tuve vajumi kwa yindu ya haki. (1 Petro 2:24). Mkristo akusulubishwa ni achi chilambo chi. Tulajisywe tuujaulile mtima wala tunasache ng’o sacho sya chilu. (Wagalatia 5:13-25).

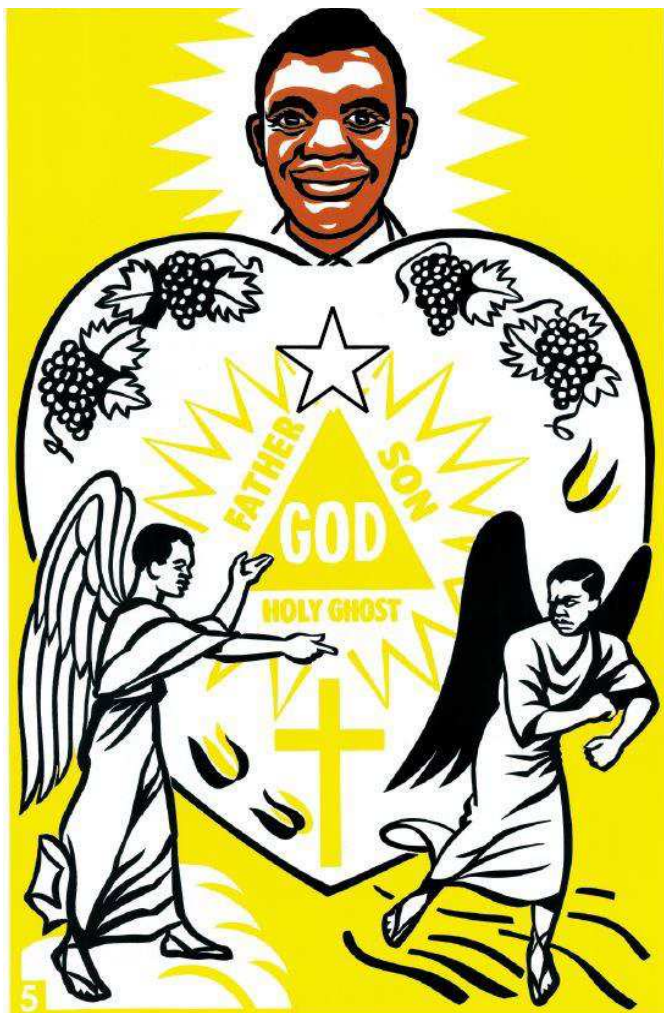
Soni atusalile tuusose kwa mnope utakatifu, pakuti pangali welewo ngapagwa jutamwone Mnungu (Waebrania 12:4). Nkati aji picha ja au mtima au timwone sichi sivatavilile ambuje Yesu ni pingu baada ja kwaula nguo syao. Nkukombolo kuioua mijeledi yivaputilaga kwa ligongo lya adhabu jijalumbene kutugwila uwe, nambo jagwilile velevo. (Isaya 53:11,12). Vaputikwe ligango lya sambu syetu. A-mfalme Herode na achinjakwe vanchwembile, ni puvamputile Yesu mijeledi, wamwasisyee chiwalo jechejeu. Nkusokota litaji lya miva nkwavika muntwe, badala ja kwavika litaji lya dhahabu.

Vavisile mlasu kumlyo wa mkono wakwe badala ja fimbo ja kifalme. Vakoteme numbujo mwakwe ni kumchwemba animkutu, Salamu Mwenye va wayahudi! Ni kwasumila mate, ni kuujigala mlasu ula ni kwaputa puta mumtwe. Puvamali sisye kwachwemba vajigele nkwasulubisha. Apali Mkristo vajinji va linape, nambo itendo yao ngaikulingana ni chikristo chisyene. Ngava wose vakuvenda ni kuti Ambuje, Ambuje, utajinjile mu ufalme wa Mnungu, nambo ni vele vakupanganya usacho wakwe ambuje va kumnungu (Mathayo 7:21-27). Mupicha mo mkuona msaku wa mbiya. Kwa ligongo lya kunonyelwa ni mbiya, ni mtima wa kusakala. A Yuda Iskariote vansumisyee. Yesu kwa mbiya ipande makumi gatatu, kwa ligongo lya usacho wa mbiya wansimile ni kuutawala mtima wakwe. Kandili, ni nyororo ni yindu ine vyalumiche ni askori katema puvatendaga kura aimanyilile vaani utawale nguo syakwe (Ambuje Yesu) ili kufimisyee lilove lyabashiriwe chikala kuti: “Vagavene iwalo yangu, ni chiwalo changu akupijila kura.” (Zaburi 22:18). Askali puvasomile lipanga mumbalati, miasu ni mesi gakopweche pazopo pazo. (Yohana 19:33-37). Kundavipe jikanave tambala, kujimba, a Petro vakanile ambuje Yesu mbele ja mjakazi. Uli, mmwe nkwaamini a – Yesu kwa malove au kwa itendo? Au nkogopa kutenda yeleyo? Yesu atite: “Kila jutangane pa vandu, none tinaukane pa Atati vangu vali kumungu.” (Mathayo 10:32,33). Soni atite, “Mundu asakaga kunguya ikubidi agaleche gose gangalimate ga pachilambo pa na anguyeje (Mathayo 16:24). Wala mundu jwangasileka gangalimate ga pachilambo nganifaa. (Mathayo 10:33).

Mmwe Alwala mli imara Imkomele, kumangwenu tinalisise, mesi go ni
miasu,
Gatyoosiloamu, sikujosya sambu,
ni kundenda mshindi.

5. PICHA JA NSANO

Aji picha aji jikutulosya umi ujosesywe wa mundu wa sambu kwa chansa chakwe Mnungu, sambano ali mundu jwa Mnungu, akagupanganya matendo gakugasaka Mnungu; Mpela ivatate ambuje A - Yesu, "Mundu ansakaga nne, talikamule Lilove lyangu ni Atati vangu tansache jwelejo, nowe tutu iche kumangwakwe ni kutenda pakutama kumangwakwe." (Yohana 14:23). Mkati ambuje Yesu Kristo Mnungu anheshimu mundu sowi ambariki ni kumkwesya (Luka 1:52).

Sambano mtima uli nyumba ja Mnungu jwali jwamjumi. Sambu syetyosye. Ijama yose ityochile, mtima woswela utemi sehemu jakwe. Badala ya itendo yangalimate ga pachilu uli mpela mgunda wa sogosi au chitela chikusogola sogosi. Ukusogosya sogosi sya chiroho mpela; usacho, furaha, upoche, chansa, kulilekalisya, undu wambone, ukarimu, kuaminika, ni isogosi yine inkunvajila Mnungu ni vandu. Jwali ni au mtima au akuya lunyambi lya kweli; ukusogola sogosi mkati mzabibu wa kweli, yaani A Yesu Kristo, Ambuje velu. Sirija kusogola sogosi ni mundu kuva atame mkati mwa – Akristo, nombe Akristo nkutama mkati mwakwe. (Yohana 15:1-10). Soni nkuvika Lilove lya Mnungu muutima mwakwe kwi kuva akugumbaswa nikubatizwa na Roho mtakatifu jwali ni machili kupunda chilu ni tamaa syakwe.

Kwa machili ga Roho mtakafifu akukombola kwenda NROHO. Ngakutama soni kwa yele yakwiona au kuvipili kana ila kwa kukulupila, kwa kuva aminkukulupila nkati a – Yesu. Aku ni ni kushinda kukulepela chilambo. Akufama kwa kukulupilila ni kuimanshwa ni tumaini lya kwika kwakwe, Ambuje velú Yesu Kristo. Akutawa mu-upendo wakwe Mnungu ukudumu milele na milele.

Mbaya vali ni mtima wambone, kwa maana anyawo tamwone Mnungu (Mathayo 5:8). Amfalme Daudi valiji wa kupata yindu yejinji, ashindile maadui vakwe, ni kumulaga Goliati ni vandu vaane, nambo aliji ni chindu chimo chekulungwa chachisachile. Kwa mtima alisile: "Ee Mnungu, mungolochesye mtima wambone, muutende wa sambano mtima wangu utimaliche mchilu mwangu." (Zaburi 51:10). Ngapagwa mundu jwakukombola kulijosya mtima wakwe wala kulikolochesya mtima wa sambano. Ikwabidi anyichile Mnungu kwa kulitimalika ni kusileka sambu syakwe kama chatesile Amfalme Daudi. Ikwabidi ave mpela mwana jwa kusochela, valechile maguluve kudunga ni. Kuuja kwa Atatigwe ni kuti, Baba, ngosile pachanya chilambo ni kwenu mwe." Mnungu ali jwachivela kumsaidia kila jwali ni Sambu jwakunjaulila kwa mtima wa kulitimalika. Mnungu atite, "None tinampe mtima wa sambano, none tindaje mtima woswela mkati mmwenu, None tinantysye mtima uli mpela liganga mchilu mwenu, None tindaje Mtima wangu nkati mwenu, ili mjende mu-amri Syangu." Ali ni lyangano lya sambano Ambuje Mnungu alipanganyisye ni kulitaga muhuri kwa miasi ja mwanagwao. A Bwana Yesu Kristo.

Aji picha ja nsano ji tukuona malaika akutyochela soni ni kwaludumia vele utapochele umi wangamala. Soni kwasungulila vele vakumjogopa Mnungu. (Zaburi 34:7; 91:11; Danieli 6:22; Matayo 2:13,19; 18:10; Matendo 5:19; 12:7-10).

Soni shetani akuonekana amu mupicha, ajimi chivandi ni mtima kusosa nafasi ja kuujila soni makao gakwe ga kalakala. Kwa yeleyo akutusalila "Mme ni mtima wa kutusya ni kuchesya, pa

kuva mshitaki jwenu Ibilisi, mpela lisimba likunguruma nguruma, likusyungula syungula, achivasosaga vandu lyamilye.” (1 Petro 5:8). Mwakane ashetani ni vele tamwutuchanje. (Yakobo 4:7).

6. PICHA JA SITA

Aji picha aji jikutaga Luzuni. Jikumbosya mundu jwakuuja panyuma. Liso lyakwe limo litandite kusinyaa. Jikulosya kuti aju mundu juu akutanola kuva ni malili ni kumkamula lugono mmaisha gakwe ga chikristo. Liso lyakwe line, kwa soni, likulola pali pose, ili kulinga kuuvajilisa chilambo. Mlanguko uli mumtima mwakwe utandite kusimika. Ngakusaka soni kuva pamo na Akristo. Sambano ali mmalijilo mwa ashetani na atandite kugakubali kuliko kumkana Shetani. Akusagula kumpilikanila Shetani kuliko Mnungu. Pachivamuno akwaula mmikutano ya kukanisani akulisisa mu-mtima mwakwakuti atakusaka chilambo, sambano apesile ni kwauluka Ambuje Mnungu. Apotesye upendo wakwe wa ndanda kwa Ambuje Mnungu. Ndondwa ja mumtima mwake, yaani niya, jisimiche ni mtela uli nsigo wa kutopa kwakwe. Kukulupilila kwake kukuva kanondi na atakukoma kushirikiana na Ambuje Mnungu kukuvenda. Apesile kwa hali ja mtima ni kumpa Shetani nafasi. Mtima wa-ka Tausi ukusosa pakwinjilila. Jwa kuuja panyuma ali ni chibuli na alivalile kuti ajokweche kwa ligongo ja chanasa jikape. Kukolelwa nombe kukuhodisha mumtima mwakwe, ukusosa sehemu pa kwinjilila. Pane mundu jwine nkwalambusya ang'we mkologo.

Akwasalila, “ngasulu, ng'we kanandi tu”, Ngakuimanyilila kuti kung'wa mkologo kanandi tu, ni mpela kasulo kakwandelechela mpaka kulusulo lya kukolelwa. Katema kane jwamkongwe fulani akwakolochesya Vankwao ni acha ambusanga vao na aju jwankongwe aju nikulilambusya jwansyene kuti ngakung'wa mkologo nambo alivalile kuti jwelejo akwatenda vandu vane ang'we soni akulambuswa ni mtima wa kukolelwa ni umalaya.

Kusakaga kwimajima na achambusanga vangalimate ni kwenda sehemu ja starehe. Pane jwine kwasalila kuva kutyala ngoma mpela Asungu yakutenda ngava Sambu, nambo kutyala ngoma mpela vele Asungu vaselebwicha, sambu Ngamkuimanyilila kuti sehemu jilijose pakutyalila ngoma pakwauta vandu atende Sambu Kuuta sigara Sikupatikana mmaduka ngalumbana mpela kuuta sona jikupatikana kumusi. Ambuje Yesu na anafuuzi Vakwe, kanautanga sigara.

A Shetani akumsalila kuti ngava chindu kutenda sambu kandanda au kulavalava kamope. A Shetani asalilaga yeleyi, hata majini vya kulavalava nombe akupata pachindu pakwinjilila muutima mwake ujosiswe, ni kuukamula soni.

Mundu jwakuonekana mpicha jwokusoma mtima ni chipula akuta ndana ni velevo wakuutendela mgwelegulo ukristo kwa malove ni ukologani. Jwa mtima ngakombola kupililila ngwelegulo sya vandu, hasa achimbusagawe. Malove gao gokusoma mtima wakwe, ni kumsaka Mnungu kuposile, jwele sambano akwajo gaps vandu kuliko Mnungu. Som pa kuva akogopa nganisyo sya vandu jwele ali kapolo jwa binadamu na ausile panyuma.

Kuchimwa ni nganisyo sya kusakala sityochele somi; mateso ni kulisauya kutawele mtima wakwe. Kutukana kutasile usakwa mkang'wa mwalumiaga kwanonyesya ni kummenda Mnungu. Avaga A-Shetani akukombola kupata nafasi kanandi, tajinjile, soni tapunule mpenyo ili sambu sinesijinjile.

Ikuva rahisi kutunonyela Sambu ja kusaka mbiya jijinjile mumtima mwetu tukanosyeje ngalipilo sya ambuje Yesu yakuti, "Mchesye, mmende, mnajise kwinjila malinjilo." (Matayo 26:41). "Jwakujiganisya kuti jwamjime alilole kuti anagwe." (1 Wakorintho 10:12). Basi ikutubidi kuwala silaha syetu sya kimnungu, ili tupate kukombola kuukana unami wa Shetani. (Waefeso 6:18).

7. PICHA JA SABA

Aji picha aji jikulosya hali ja mtima wa mundu jwansile panyuma, pa kuva baada ja kupewa mlanguso ni kupasya chipawa cha kumungu, ni kumtenda kuva mshirika jwa Roho mtakatifu, agwile. Soni aji picha aji jikulosya hali ja mundu jwansasaka kuokoka. Aju mundu ju ahubiriwe Injili ni kuunukulilwa pamesogakwe, nambo mtima wakwe ukuva wakutopa, ni kupundanganya kutenda sambu.

Yesu nsyene asasile hali ja mundu jwakuuza panyuma puvatite kuti "Lijini lya usakwa pilikumtyoka mundu, likupitila sehemu pangali mesi aninkusosa sehemu ja kupumulila; akanapaoneje ni akuti tuijile nyumba jangu kundyosile liata aikaga, ajionaga jepyajilwe ni kupambwa. Pele ni akwaula kukwajigala majini vaane saba vali vangalimate kupunda jwele msyene, nkujinjila ni kutama mwelele ni jwele mundu ju hali jakwe ja mbesi jikuva jakunyakala sana kupundaja ndanda." (Luka 11:24-27). Igantyochele jwele mundujo galandene ni jejila methali jila ja kweli ji kuti "Mbwa agaujile matapiko gakwe nsyene, ni liguluve lyalijosisye liujile kuligalagasya pa-matope." (2 Petro 2:22).

Aga maandiko aga gakulosya hali ja mtima wa au Mundu ju. Sambu, kwa ligango lya ungalimate wake wose, jiiche kutama mumtima wakwe ni kutawala. Hata ngope jakwe jikulosya nawna mtima wakwe chihuaharibiche. Imbidile Roho mtakatifu atyoche mumtima kwa ligongo sambu ni Roho mtakatifu ngakomboleka kutama pamo.

Mlangalo kaniukola ushirikiano ni chipi. Mtima ngaukukombola kuva nyumba ja Mnungu ni soni uve nyumba ja Shetani. Imbidile malaika, yaani lilove lya Mnungu, atyoche ali ahuzuniche akuno aninkulola panyuma aninkukulupila kuti jwali ni au mtima au tajokokwe soni mpela Mwana Mpotevu chivatesile. Mwana mpotevu alisile chitimatima puvaliji atemi pakatikati ja maguluve ni kulya masazo ga chakulya chiliwile ni maguluve, wala nganapagwa mundu ujwampele chili chose. Akumbuchile hali jakwe ja kuuja panyuma ni upotevu wakwe. Ajokweche, animkuti "Tindyoche, tinyaule kwa atati vangu ni kwasalila, Atati ngosile kumungu ni kumangwenu, ngangustaluli kuvilanjikwa mwanagwenu soni." Ligongo lya kujokoka kwakwe kwa kweli, ni huzuni nkati sambu syakwe, atatigwe amlechelesye, ni kumtendela sikukuu ni kusikita ngombe.

Nambo mu-mfano wa aji picha aji, Aju mundu juu nganakola mtima wa kujokoka wa kwapochela auje kwa Ambuje Mnungu, wala kugwa pa ngongolo pa Ambuje Yesu, wala kwavenda ili apate mlechelesyo ni utakaso. Niya jakwe jipile moto, ni jawile. Akwete mawiwi nambo ngakupikana lilove lya Mnungu soni. Akwete meso nambo ngaukukombola kuliona lisimbo. Lya Kuzimu mwali Chivandi kulijasa. Nganakola aibu soni, wala kujo koka. Akwendelea kupanganya sambu syakwe

kwa kuonekana. A Shetani aiche kuutawala mtima wakwe na akutama nchitengu chakwe cha enzi mpela a-mfalme. Pana kwa pasa aju mundu ju ali mkuligwesya kwa ligongo ja kuonekana kuva jwambone, mpela makabuli gachapilwe ni chokaa kwa pasa gakuonekana gambone, kwa mkati gagumbele maupa ya vawile ni usakwa wa sambi. (Mathayo 23:27).

Atati vya unami ajigele pa chindu pa mtima wa kwelikila chijama, yaani kila sambi jana lijini lyakwe lyangalimate lilikupochela kuutawala Mtima Aju munduju akasachile kulivika uchinene kutyoka kwa watesi vyakwe vya kusakala, nambo ngalakanbola kwa ligongo tayari ali kapolo jwao. Sambano akupata uhakika ivatite pakuvecheta Mnungu kwasalila a-Mtume Petro "Mkuonanga uli? Nginihidi adhabu, jekulungwa mnope mundu jula jwamlivete mwana jwa Mnungu, ni kujivalanga miasi ja Mwana jwa Mnungu kuva chindu cha-ngalimate, ni kumtendela jeuri Roho jwa neema? (Waebrania 10:29-31; 2 Petro 2:1-14).

Mwajangu nkusyoma, avaga mtima wenu uli ni aji hali ji, mwalilile A - Mnungu kwa mtima wenu wose, vele hukombola, soni akusaka, anjokole ni kumlechelesya sambi syenu syose ni kumjosya, kama mwaichilaga ni kujokoka kwa mtima wa kweli. Nombe akukombola kumtava ibilisi pamo ni lijeshi lyakwe ni kunyasa pasa kutyochela mu mtima wenu, kama mwasakaga atende yeleyo. Mwaichile Ambuje iyatite jwejula jwa matana juvawilile Yesu ni kulila, "Mwasakaga ntinkombole kunyosya", na A - Yesu nikuti "Ndakusaka njosiche." (Marko 1:40-43). Nambo mwaendeleaga kuutenda mtima wenu wa kulimba, soni mwasakaga chipi kuliko mlangalo, mnakulupile msaada uliwose kumangwenu, kwa ligongo mkusagula chiwo badala ja umi, chipi badala ja mlangalo.

8. PICHA JA NANE

Aji picha aji jikulosya mundu jwali ni sambi ni mtima wa kulimba, soni jwaujile panyuma. Chiluhakwe ugumbele woga wa chiwo, chiwo yaani kuwa, aiche katema nganaukuhpila wa kuutamani. Starehe sya sambi sityosile ni mshahara wa Sambu ukubidi ulipwe. Mapteteko ga kujehanam gakuamula mtima wakwe, wa kogoywa. Anikusaka kuvenda, nambo akuona kuti ngakombola kushirikiana na ambuje Mnungu. Malove gose ya acha mbusanga gakwe va pachilambo pa gagakombola kumsaidia kwa ligongo ngayafai kumkamuchisya. Soni ngakombola kujinyokola kwa chipanje chakwe sasikusenye kwa ligongo ja kusaka mbiya. Wala mbiya ngasikuko mbola kuposya kulwala kwakwe, wala konjesesya umi wakwe. Atakulinga kwakumbuchila Ambuje Mnungu, nambo Shetani ngakwapa lupesa luli lose. Kila chindu chakuchisaka pachilambo pa chikuonekana kuti jikwa kejeli hata achakulungwa vakwe wa unami ngakukombola kumsaidia. Ni pa kutanda kumbuchila kuti ni chindu cha kogoya, kugwa mmikono wa Ambuje Mnungu vali vajumi. Valiji anikutegemea (kulupila) kupata haki ja Mnungu puvapatile ugonjwa wa kuwa, nambo sambano akuona kuti jwa nchelewe.

Vandu vajinji awile ghafla pangapata lupesa lya kumsosa mnungu, puvapatile ugonjwa wa kuwa. kwe yeleyo, akutusalila twasose Ambuje, maadamu aninkupatikana. Badala ja kupikana lilove lya msaada lya Ambuje Mnungu, aju jwa sambu jwakuwa, jwakanile neema ja Mnungu ni usacho wa Mnungu, mu umi mwakwe, inkumbidi kupikana lilove lya hakimujwakwe likuti, "Ntyoche kumangwangu, umlaniwe, mjaule kumoto wa ngamalichika, uvichikwe tayon kwa libilisi ni malaika

Ndondwa ja nia jakwe jionecha kuvala. Mtima wakwe ugumbele kukupilila na Roho mtakafifu. Malaika jwa Mnungu jwali pachanya pakwe, akwakumbusya ahadi sili ni thamani sitasityosye kwa vele vashindile kupililila mpaka kumbesi. (Ufunuo 2:7,11,26; 3:5,12,21). Mfuko wa mbiya uli weunukuche ukulyosya kuva ngava mtima wakwe tu, nambo hata mbiya syakwe ni yose yalinasyo syevikwe kwa ambuje Mnungu. Badala ja kutumia mbiya sakwe ni kupanganyisisya manbo ga sambu, jwele akwasaidia masikimi ni kumtyosesya Mnungu lifungu lya kumi lya yindu yakusipata, soni pamo na agano, akutyosya sadeka sine kama pakuti pakombola. Kwa namwa jili jose, akutumia mbiya syakwe kwa kumkulupilila Mnungu; kama ng'ombe jikuti pakumtyosesya nsyene ng'ombe maziwa, nombe mpela aju mkristo juu, akutyosya yindu yakwe kwa-Mnungu kwa mtima wambone. Msigo wa mkate ni somba sikulyosya kuti akutama maisha gambone ya kulitimilika. Ngakungwa Mkologa wola divai, wola kulitaga usakwa wa kung'wa miasi, wala kulya ibuduu, wala kuuta sigara, pa kuva akukumbuchila kuva chilu chakwe chikusachikwa kuva chambone mevagose, mti nyumba ja Mnungu pijili. Mtima wakwe ukuva nyumba ja sala, soni kwa kawaida hata kwa chindu chilichose, ngakosa kwaula ku-mikutano ja likanisa. Akusaka sala sikulendekwa mlkanisa na asila syakusali msyene mchumba chakwe. Akwa kusanya achalongo ajakwe meva gose ni kuvenda, ligongo aimanyi kuti, mkristo kutama pakavenda, ngakombola kuva ni umi, tave mpela somba jikuva kuti pangali mesi ngaji kukombola kuva ni umi, chitabu chiunukuliwe, chikulyosya kuva Biblia, yaani Lilove lya Mnungu. Ni chitabu chiunukulikwe kwakwe, ili asyome kila siku. Biblia ni kandili ja ngongolo syakwe, soni ni upanga wakwe wa kuputanila kumshinda libilisi. Biblia ni mkate wakwe wa kiroho, ukulisywa mtima wakwe lisiku kwa lisiku. Soni ni mesi gakuposya njota jakwe ja kiroho. Katema kamajinji akoga chilu chakwe m-lilove lya Mnungu, soni akutumia mpela chioo cha mtima cha kulilolela. Akusaka kuwala msalaba (mtela) wele ukumkumbusya kuva jwele nsyene asulubiwe pamo na Kristo soni afufywicha mu-umi wa sambanokwa yeleyo akugasosa gele ga mwinani, gele gali gangamalichika gele gangaonekana. Ali chivela kwonana na Ambuje Mnungu. Ali mpela chitela chachipandile mumbali mwa visulo vya michi, ukusogosya sogosi syakwe kwa katema wakwe, soni ali mpela lutavi lya mzabibu wa kweli, ukusogola sogosi syejinji. Usacho waka Mnungu ukamiliche ugumbesye muntima mwakwe, ni pelepo, ngakogopa kuwa. (Zaburi 1:1-3; Yohana 15:1-14; Yohana 4:18-21).

10. PICHA JA KUMI

Yesu vatite “Nne ndili ni wele ufufuo, ni umi, jwele jwakungulupila Nne, putawe, tave ni umi, soni jwalijose jwali ni umi ni kukulupila ngawa kabisa mpaka milele.” (Yohana 11:25,26). “Jwele jwakulipikana lilove lyangu ni kumkulupilila Jwele jwa ndumile jwana umi wa ugamalichika, wala ngajinjila Mhukumu, nambo jwampite kutyochela mkuwa kwinjila mu-umi.” (Yohana 6:24). Chiwo nganichikola woga wala mapeteko kwa Mkristo, Pakuti chiwo jemilwe ni kulepela. “Kulikwapi, Mmwe achiwo kushinda kwenu? Uli, kwapi Mmwe achiwo uchimwa wenu? Nambo Mnungu tukunshukuru jwaketupa kushinda kwa Ambuje velu Yesu Kristo.” (1 Wakorintho 15:54-57).

Mundu jakunkulupilila Mnungu, ngakogopa kuwa, kutyoka kwa apa, pachilambo chi putiuche, twajaule kwa furaha kunyumba jili ja kulama ja milele. A mtume Paulo atito; “Ndakusaka nyaule ngatame na Ambuje Kristo, maana ni yambone mnope” (Wafilipi 1:23). Mkristo akukulupilila kuuona usyo wa Yesu, jwawile mchitela ni juwanyonkwele kwa miasi jakwe nsyene. Roho mtakatifu akwaku mbusya malove ga Yesu gakuti, “Mnachenjeuche mmitima mwenu, mkukulupila Mnungu, mungulu pile ni nne.

Muyumba mwa Atati vangu mwana mwakutama mwamujiji. Tiiche soni, kukumpochela kumangwangu, ili putimve nne nomwe mmandichanje.” (Yohana 14:1-4). “Liso ngalinaliona wula liwiwi nganalipilikana, wala nganigajinjila mumtima mwa mundu yindu Mnungu yavichile tayali kwa vele vakunkulupila.” (1 Wakorintho 2:9). Pachilambo pa ugapagwa likabila wala lumbili likufaa kusalichisya mahali pa kunungu pavavichile tayari vakushinda apa pachilambo na vakunkulupilila Yesu Kristo.

Amu mpicha aji ja kumi akutukumbusya namua ja kwaula kumuungu Mkristo jwajokweche, awaga. Akulindilila kumwu chisya Mnungu mtima uvilanjaliwe haki umi ni roho sityochile mchilu, na asipesyese kumangwakwe jwansachile. Kupochelwa kwa furaha kukumlindilila kumnungu. Ambuje Mnungu akunsalila, “Yambone, kapolo jwambone ni jwakuaminika, njinjila mu upoche mwa Ambuje venu.” (Mathayo 25:21). Njisangane, mumberikiwe na atati vangu. (Mathayo 25:34). Shetani ngakola mmachili soni ligongo aju mundu ju awile aninkululupila Mnungu. (Zaburi 116:15). Napilikene lilove kutyoka kumnungu lichitiji, Mjandiche, Mbaya wawile vakuwa vajokweche kutandichila sambano: Naam, akuti Roho, apate kupumulila baada ga masausyo gao; Pa Kuva itendo yao ikulongana nao. (Ufunuo 14:13).

Uukusyoma achi chitabu chi, Mnungu ansaidianje kumpa Yesu mitima jenu kwa maana akuti; “Mwanangu, binti jwangu, mumba mtima wenu.” Kasimrulusu mtima wenu wambone upotele kwa kusikuya tamaa syangalimate, pa kuva jwakukulupilila mtima wakwe ni livelu. Nsileche sambi syenu mtame ni haki. Pa kuva mshahara wa sambu ni chiwo, nambo karama ja Mnungu ni umi wa ngamala kwa Ambuje velu Yesu Kristo. Nomwe mjokweche, mkamulile malove ga umi, nkati kukulupilila ni usacho uli nkati Ambuje Yesu Kristo, Pakuva mummanyi jwelejo jukunkulupilila, ni kusadiki kuva akukombola kugosa chele chimisile amana kumangwakwe mpaka lisiku pelyo. Mtamanje mchikulupilo jekulungwa mnope, Mmende nkati Roho mtakatifu, mligose nkati usacho wa Mnungu, mchimolaga Yesu, Jwali Nsyene kuchokolesya ni Nsyene gumbali chisya ngulupililo syetu, soni Nsyene kuuja chitema, jwali mwenye jwa va mwenye.

Jwele jwakukombola kunlindanga anyamwe mnalikuvale, ni kumjimisya pa ulukufu wakwe, pangali mawaa mfuraha jekulungwa. Jwele jwali Mnungu jikape, A mwokozi velu Yesu Kristo Ambuje vetu, utukufu vana velewo, ni ukulu ni ukombolo, ni machili, tangu mova gangamala, nisambano, ni hata gangamala. Amini (Juda 24,25).

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, tablettes, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialetos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tabletas, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, à l'école du dimanche ou lors de réunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coração, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coração podem ser obtidos com características Europeias e Africanas e podem ser usados em conjunção com o mesmo livro em classes de ensino bíblico, evangelização ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacte-se para confirmação do último preço dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons à nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre littérature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette littérature évangélique. Votre aide sera beaucoup appréciée.

Si vous avez trouvé le salut en Christ ou si vous avez été béni par notre littérature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traduções de nossa literatura em outras línguas. Vossa assistência será muito apreciável.

Se tem encontrado a salvação em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermédio da nossa literatura evangélica, faça o favor de nos informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas orações.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la littérature évangélique, des livres et des traités en plus de 538 langues, écrivez à:

Para obter gratuitamente a literatura evangélica, livros e folhetos em mais de 538 línguas diferentes escreva para:

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. Box 2191
PRETORIA
0001
R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de littérature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)

The "HEART OF MAN" books can be viewed and downloaded using the following link:

www.angp-hb.co.za